

Vergaderjaar 1995–1996

24 521

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1995 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 3

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 14 december 1995

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer omtrent haar bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

Onder het voorbehoud, dat de regering de vragen in dit verslag tijdig en afdoende beantwoordt, acht de commissie hiermee de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Bukman

De griffier van de commissie,
Janssen

¹ Samenstelling:

Leden: Beinema (CDA), Van der Linden (CDA), Blaauw (VVD), Weisglas (VVD), Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), H. Vos (PvdA), Van Traa (PvdA), fungerend ondervoorzitter, Verspaget (PvdA), De Hoop Scheffer (CDA), Ybema (D66), Apostolou (PvdA), Van Middelkoop (GPV), Valk (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Bukman (CDA), fungerend voorzitter, Boogaard (Groep Nijpels), Woltjer (PvdA), Hessing (VVD), Van den Bos (D66), Hoekema (D66), Marijnissen (SP), Verhagen (CDA), Roethof (D66), Rouvoet (RPF), Van den Doel (VVD).

Plv. leden: Leers (CDA), Bremmer (CDA), Korthals (VVD), Van der Stoep (VVD), Voûte-Droste (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Dijkema (PvdA), Lillipaly (PvdA), Gabor (CDA), De Graaf (D66), Van Gijzel (PvdA), Van den Berg (SGP), Houda (PvdA), Rosenmüller (GroenLinks), Deetman (CDA), Hendriks (HDRK), Van Oven (PvdA), Hoogervorst (VVD), Dittrich (D66), Hillen (CDA), vacature (CD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Van Waning (D66), Leerkes (U55+), Bolkestein (VVD).

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 01.03 Post-actieven

1

Wat is de oorzaak van de stijging van de wachtgelden SNV en de daling inzake de overige wachtgelden?

De stijging en daling van respectievelijk de wachtgelden SNV en de overige wachtgelden hangt nauw samen met de mate waarin een beroep wordt gedaan op de vigerende wachtgeldregeling. In dit kader is de economische situatie op de Nederlandse arbeidsmarkt bij terugkeer van SNV-medewerkers na het aflopen van de arbeidsovereenkomst van belang.

Daarnaast is de mate waarin neveninkomsten worden genoten en met name de hoogte daarvan van invloed op de uiteindelijke realisatie van de wachtgelduitkeringen.

Artikel 02.02 Uitgaven samenhangende met de Atlantische samenwerking en veiligheidszaken

2

Met wie zijn de delegaties voor de NAVO-NASR conferentie uitgebreid? Waarom werden de kosten van de pers niet eerder opgenomen?

Aanvankelijk zou alleen een vergadering van de Noord Atlantische Raad van de 16 NAVO-landen plaatsvinden. Eerst in een later stadium is formeel besloten om ook een vergadering te houden van de Noord Atlantische Samenwerkingsraad (NASR), waarbij ook de staten van het voormalig Warschau Pact en de 5 waarnemerstaten (Zweden, Finland, Oostenrijk, Malta en Slovenië) worden uitgenodigd.

In eerste instantie waren de kosten, gebaseerd op informatie van de NAVO-NASR conferentie in Noorwegen in juni 1992, lager ingeschat.

Aanvankelijk werd ernaar gestreefd het perscentrum onder te brengen in het conferentiecentrum zelf. Vanwege het aanzienlijk grotere aantal delegaties (zie boven) ontstond een ruimteprobleem ten gevolge waarvan de pers moest uitgewijken naar een lokatie buiten het conferentiecentrum. Dit heeft kostenverhogend gewerkt.

Artikel 02.12 MATRA-programma

3

Wat is de oorzaak van het geringer aantal projectvoorstellen dat werd aangeboden in het tweede en derde kwartaal?

In het eerste kwartaal is een zeer groot aantal voorstellen ingediend, met name voor Hongarije en Tsjechië. Indien deze trend zich zou voortzetten zou het jaarbudget niet toereikend zijn geweest. Derhalve is in deze periode een relatief groot aantal voorstellen afgewezen. Om deze reden is ook tegenover potentiële projectindieners enigszins terughoudend opgetreden, zeker daar waar het nieuwe voorstellen voor Hongarije of Tsjechië betrof. De trend van het eerste kwartaal heeft zich echter niet voortgezet. Bovendien kunnen informeel ook de afwijzingen een remmend effect op potentieel nieuwe indieners hebben gehad.

4

Is het de verwachting dat het kleinere aanbod van voorstellen voor projecten zich in de toekomst voorzet?

Nee. Thans worden voorstellen ontvangen die afgelopen zomer zijn aangehouden, terwijl ook volledig nieuwe initiatieven blijven binnenkomen. Daarnaast kunnen, met het bekend worden van de gestegen middelen voor het MATRA-programma binnen de begroting 1996, meer van de ingediende voorstellen worden gehonoreerd. Tenslotte kan worden geconstateerd dat uit lopende projecten en samenwerkingsverbanden nieuwe contacten voortkomen, welke inmiddels blijken te leiden tot nieuwe projectvoorstellen.

Ontwikkelingssamenwerking (waaronder beleidsveld 03)

5

Wordt hier, ten aanzien van de verwachte onderbesteding bij de hulpverlening aan de Nederlandse Antillen in 1995 met de mededeling dat deze middelen in 1996 aan de middelen voor dat jaar zullen worden toegevoegd, gesuggereerd dat de destijds gemaakte afspraak over de overheveling van de grote KABNA-onderbesteding van het jaar 1994 naar de volgende 3 begrotingsjaren (boven het ooit vastgelegde maximum) eenmalig wordt herhaald? (blz.9)

Ja.

Als gevolg van de orkaanramp op Sint Maarten is door KabNA een terughoudend kasbeleid gevoerd, met het oogmerk voldoende financiële armslag te houden voor de wederopbouw hulp op Sint Maarten.

Eerst in december is de Commissie Roozmond, de commissie die is belast met de inventarisatie van de orkaanschade, met een inventarisatie van de schade en een opsomming van de geïnventariseerde projecten gekomen.

De onderschrijving voor 1995, het gevolg van het gevoerde terughoudend kasbeleid, zal naar verwachting ca. f 50 mln. bedragen, waarin begrepen een reservering van f 20 mln. voor investeringen in de kustwacht in het Caribisch gebied. In 1996 zal dit bedrag – door toepassing van de bandbreedte – een welkome aanvulling zijn op de voor dat jaar beschikbare en benodigde middelen voor de samenwerking met de Nederlandse Antillen en Aruba, ten behoeve van de wederopbouw hulp aan Sint Maarten.

Artikel 03.08 Hulp aan Suriname

6

Wat is de oorzaak van het geringer aantal financiële verzoeken uit Suriname? Ligt de oorzaak van de opgetreden vertraging in de besluitvorming op grond van politieke of beheersmatige redenen in Nederland of in Suriname.

Voor sommige projecten blijkt het de nodige moeite te kosten om binnen Suriname tot overeenstemming te komen over alle aspecten van deze projecten. Zo heeft de Surinaamse regering een paar maanden nodig gehad om het eens te worden over de uitwerking van een investeringsfonds, waarvoor het principebesluit reeds genomen was. Dit hangt samen met de aanzienlijke belangen die met dergelijke projecten gemoeid zijn en de veelheid aan urgente dossiers die met een beperkt kader behandeld moet worden. Aan Nederlandse zijde worden financieringsverzoeken, als deze eenmaal zijn ingediend, zo spoedig mogelijk behandeld.

7

Wat zijn de oorzaken van het gebrek aan Surinaamse absorptiecapaciteit? Wat zijn de verwachtingen omtrent de absorptiecapaciteit van Suriname in de toekomst?

Los van het feit dat het gaat om een land met een relatief geringe bevolkingsomvang kampt Suriname ook nog met een groot kaderprobleem. Door de te lage overheidssalarissen en de verslechterde economische situatie zijn veel met name hoger opgeleide kaderleden overgestapt naar het bedrijfsleven of naar een werkgever in het buitenland. Het overgebleven kader moet in een niet altijd even efficiënt gestructureerd overheidsapparaat zowel de normale taken uitvoeren als met buitenlandse (voornamelijk Nederlandse) fondsen gefinancierde projecten begeleiden. Dit blijkt in de praktijk soms een te zware belasting, zeker ook gezien de voorwaarden die door deze externe financiers aan de beheersaspecten van deze projecten worden gesteld.

Op dit moment wordt een aantal maatregelen uitgewerkt om het kaderprobleem beheersbaar te maken. De Surinaamse overheid is er toe overgegaan om de salarissen van het overheidsperoneel op te trekken. Ook via andere maatregelen wordt getracht met name het hogere kader aan de overheid te binden. In dit verband kan het bouwfonds worden genoemd, waaruit dit kader tegen gunstige voorwaarden leningen voor huizenbouw kan verkrijgen. Tevens wordt getracht remigratie van kader naar Suriname te bevorderen. Ook het uitsturen van Nederlands kader naar Suriname wordt gestimuleerd.

8

Kan worden toegelicht hoe de genoemde oorzaken (gebrekkige absorptiecapaciteit resp. vertraging in de besluitvorming) voor de verwachte hoge onderbesteding van ruim 50 mln. zich onderling verhouden?

De hoge onderbesteding wordt met name veroorzaakt door de beperkte absorptiecapaciteit.

Artikel 03.13.01 Medefinancieringsprogramma

9

Waarom wordt de begroting van het MFP, dat volgens de memorie van toelichting pas in 1996 verhoogd zal worden, reeds bij de 2e suppletoire begroting verhoogd?

De beantwoording van deze vraag valt uitéén in twee delen;

Voor wat betreft de uitgaven 1995 kan worden opgemerkt dat de bijdrage ten behoeve van de MFO's – conform de vigerende afspraken – 7% van de voor enig jaar voor ontwikkelingssamenwerking beschikbare middelen, exclusief bandbreedte, bedraagt. Als gevolg van de nieuwe herringering van het NNI is de omvang van de homogene groep Ontwikkelingssamenwerking toegenomen met f 66 mln. Zeven procent hiervan, zijnde het deel wat ten goede komt aan het MFP, is f 4,6 mln. Met dit bedrag is dit artikelonderdeel derhalve voor 1995 verhoogd.

Voor wat betreft de verplichtingenraming 1995 wordt opgemerkt dat de bijdrage 1996 ten behoeve van het MFP reeds in 1995 dient te worden toegezegd. Dit geschiedt uiteraard onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Ten einde de bijdrage voor 1996 formeel te kunnen toezeggen, was het noodzakelijk de verplichtingenraming 1995 met een bedrag van f 60 mln. te verhogen tot f 506 mln., zijnde de begrote bijdrage aan het MFP voor 1996.

Artikel 03.19 Nationale Apparaatskosten: Inspectie Ontwikkelingssamenwerking (IOV)

10

Was het niet te voorzien dat de aanvang van nieuwe onderzoeken zich zou concentreren in de periode 1994 begin 1995?

Bij de begrotingsopstelling 1995 werd rekening gehouden met enige spreiding in de aanvangstijd van de nieuwe IOV-onderzoeken. Echter, onvoorziene omstandigheden als personeelsmutaties einde 1994, het opstellen van het synthese-rapport van de landenstudies India, Mali en Tanzania alsmede het vervaardigen van de overzichtstudie «Bevindingen en Aanbevelingen 1984–1994» hebben geleid tot het samenvallen van de aanvang van meerdere onderzoeken. Tevens was sprake van een additioneel beslag op het IOV-budget van de bijdrage aan de joint evaluatie van de noodhulp aan Rwanda.

Een en ander heeft geleid tot de verhoging van het IOV-budget 1995 met f 0,4 mln.

Artikel 03.28 Vrouwen en Ontwikkeling

11a

Was deze verhoging van meer dan 33% ten opzichte van de vorige stand niet te voorzien?

De verhoging was niet geheel te voorzien. De voorbereidingen voor de Vierde Wereldvrouwenconferentie zijn, in veel van de landen waarmee Nederland een ontwikkelingssamenwerkingsrelatie heeft, veel intensiever geweest dan verwacht. Ook de conferentie zelf, die zeer succesvol is verlopen, heeft aanleiding gegeven tot het aangaan van meerdere nieuwe verplichtingen.

11b

Waaruit bestond deze verhoging precies?

Deze bestond uit bijdragen ter voorbereiding van en vervolg op de Vierde Wereldvrouwenconferentie en ter ondersteuning en aanmoediging van een aantal organisaties waaronder Women's World Banking.

De door Ontwikkelingssamenwerking beschikbaar gestelde financiële steun aan de wereldwijde activiteiten in het kader van de Peking Conferentie bedroeg ruim f 10 mln. gulden. Met name in de periode direct voorafgaand aan de Conferentie kwamen er bij de Sectorspecialisten Vrouwen en Ontwikkeling op de Ambassades veel verzoeken binnen voor financiering van werkbijeenkomsten en van reisbeurzen voor deelnemers aan het Forum.

Verder zijn uit diverse contacten van de delegatie tijdens de Conferentie een aantal toezeggingen voortgekomen, onder meer aan de VN Speciale Rapporteur voor geweld tegen vrouwen, aan verschillende organisaties die onderwijs voor meisjes stimuleren (Lewis Preston Fund, FAWE, FEMSA), aan methodologie-ontwikkeling en training, aan de voorbereidingen voor de Habitat Conferentie en aan diverse organisaties in de verschillende regio's voor de tenuitvoerlegging van het Platform for Action.

12a

Waarom ontvangt Women's World Banking een additionele bijdrage van 7,0 mln. en niet een hoger of lager bedrag?

In juli 1995 heeft tweede ondergetekende een voorstel goedgekeurd voor een bijdrage van f 10 mln. aan het kapitaal fonds van Women's World Banking waarvan f 3 mln. tot onmiddellijke uitgaven zou leiden. Indien daarvoor in 1995 financiële ruimte beschikbaar zou zijn, zou ook tot betaling van de resterende f 7 mln. worden overgegaan. De bijdrage van f 10 mln. is vastgesteld op grond van de volgende overwegingen: bestaande kapitaalreserves van de bank, verwachtingen ten aanzien van groei en het opereren van de bank alsmede haar uitvoeringscapaciteit.

12b

Wat hoopt de minister met deze additionele bijdrage te bereiken?

Het kapitaalfonds versterkt de financiële basis van Women's World Banking en daarmee haar financiële onafhankelijkheid en haar onderhandelingspositie op zowel internationaal als lokaal niveau. Hiermee wordt tevens de mogelijkheid vergroot tot dekking van operationele kosten.

Artikel 03.30.06 Ontwikkelingsrelevante exporttransacties, schenkingen

13

Wanneer zal het doel van een behandelingsduur van 4 maanden zijn bereikt?

In 1996.

Artikel 03.32.01 Betalingsbalanssteun en schulden, schenkingen

14

Waarom is besloten deze schuldverlichtingsmaatregelen met dit bedrag te verhogen?

Aan het begin van het begrotingsjaar worden voorstellen ontwikkeld die binnen het schuldenbeleidskader passen. Gedurende het begrotingsjaar worden deze dan, voorzover de toegewezen begrotingsmiddelen toereikend zijn, tot uitvoering gebracht. De hoogte van de additionele ruimte is afhankelijk van de onderschrijding elders binnen de homogene groep Ontwikkelingssamenwerking en van bijstellingen van het NNI, waardoor de omvang van de homogene groep Ontwikkelingssamenwerking stijgt.

15

Wat wordt bedoeld met «gelet op de nog niet bestede ruimte»?

Hiermee wordt bedoeld de vrij gekomen ruimte onder het kasplafond die ontstond omdat bepaalde doorlopende verplichtingen, waarvoor bedragen waren gereserveerd, niet in 1995 tot uitgaven zouden leiden.

16

Waarom zijn juist deze landen gekozen, wat zijn de criteria?

Deze landen zijn gekozen op grond van de overwegingen die ten grondslag liggen aan het Nederlandse Schuldenbeleid. Dit beleid richt zich met name op die Samenwerkingslanden die te kampen hebben met een hoge (multilaterale) schuldenlast, die een bevredigend intern economisch beleid voeren en waar sprake is van «good governance».

Voor een aantal landen hebben nog specifieke overwegingen gegolden, bijvoorbeeld voor Burkina Faso waar door de devaluatie de buitenlandse schuldenlast verdubbelde, de bestaande duurzame ontwikkelingsrelatie

met Costa Rica, en de wenselijkheid van steun aan de wederopbouw van Angola.

17

Kan van de hier aangegeven schuldverlichtingsmaatregelen per land worden aangegeven of deze

a. geheel passen in het schuldverlichtingsbeleid van IMF/Wereldbank voor het betreffende land;

b. op dit beleid van IMF/Wereldbank vooruitlopen; c.q.

c. de weg vereffenen voor een schuldsaneringsbeleid van IMF/Wereldbank?

Wereldbank en IMF hebben tot taak om in overleg met de betrokken landen een goed economisch en sociaal beleid te bevorderen. In dit kader passen de aangegeven schuldverlichtingsmaatregelen. Van een specifiek schuldverlichtingsbeleid van deze instellingen kan niet gesproken worden. Wel zijn er bepaalde schulverlichtingsinstrumenten die de Wereldbank hanteert voor bepaalde onderdelen van de schuld (Fifth Dimension, IDA Debt Reduction Facility). Wereldbank en IMF zijn thans bezig met een studie omtrent de schuldenproblematiek van met name de zwaar verschuldigde arme landen, inclusief landenspecifieke analyses. Het is de bedoeling dat hieruit voortkomende voorstellen besproken zullen worden op de komende voorjaarsvergadering.

Artikel 03.33.03 Activiteiten met betrekking tot mensenrechten en democratiseringsprocessen

18

Ten aanzien van welke organisaties van mensenrechten en voor welke vredesinitiatieven wordt dit artikel verhoogd?

Naast de traditionele (discrete) steun aan lokale mensenrechtenorganisaties is de afgelopen jaren steeds meer institutionele steun gegeven aan niet-gouvernementele internationale mensenrechtenorganisaties. In de memorie van toelichting werd het Internationale Comité van het Rode Kruis genoemd. Voorts ontvangen onder meer Penal Reform International, Minority Rights Group, International Commission of Jurists en Anti Slavery International steun. Tevens zijn in toenemende mate projecten gefinancierd gericht op het voorkomen dan wel oplossen van conflicten, bijvoorbeeld International Alert in Burundi en het African Women for Conflict Resolution and Peace project van UNIFEM. Tenslotte worden initiatieven gesteund als het zenden van mensenrechtenwaarnemers naar Rwanda.

Teneinde de steun aan dergelijke initiatieven te kunnen voortzetten, en in met name Afrika te kunnen uitbreiden, is verhoging van het artikel wenselijk.

Artikel 03.34.02 KAP-programma

19

Hangt de verlaging van dit artikel samen met het voornemen de ambassades meer verantwoordelijkheid te geven voor het goedkeuren van projecten? Of heeft het een andere oorzaak?

De verlaging van dit artikel hangt niet samen met het voornemen de ambassades meer verantwoordelijkheid te geven voor het goedkeuren van projecten maar heeft te maken met het gegeven dat de oorspronkelijke inschatting van de behoeften niet volledig realiseerbaar bleek, waardoor het kasplafond aan het eind van het begrotingsjaar naar beneden toe moet worden bijgesteld.

Artikel 03.36.10 OS-bijdrage vredesoperaties in OWS-landen

20

Wat is de oorzaak van de genoemde contributieverhoging?

Oorzaak van de contributieverhoging is de onverwachte toename van taken in het kader van VN-vredesoperaties. Door het onvoorspelbare karakter van vredesoperaties en de wisselende intensiteit ervan zijn uitgaven moeilijk te begroten.

21

Gaat het hier om een incidentele of structurele verhoging?

Het gaat hier om een incidentele verhoging. Dit laat onverlet dat zich in de komende jaren opnieuw incidentele verhogingen kunnen voordoen, indien het aantal vredesoperaties in VN-kader verder zou toenemen.

22

Wordt het aan OS toe te rekenen contributiebedrag niet gelimiteerd?

Neen.

Artikel 03.45.01 Milieubeleid in Ontwikkelingslanden / Bilaterale activiteiten

23

Hoe groot is het totaal aan begrote uitgaven in 1995 voor het milieubeleid na deze 2e wijziging, incl. de betreffende uitgaven in de landenprogramma's?

Het totaal van begrote uitgaven bedraagt na de 2e wijzigingswet f 444 mln. Dit is als volgt opgebouwd: f 115 mln., onder het bilaterale artikel (03.45.01); f 27,5 mln. onder het multilaterale artikel (03.45.02), f 1,5 mln. voor MILIEV (03.45.03) en f 300 mln. aan begrote, milieugerelateerde uitgaven in de landenprogramma's.

24

Welke uitgaven hiervan tellen mee voor de doelstelling van de 0,1% BNP?

Op dit moment is nog niet aan te geven welke uitgaven hiervan meetellen voor de 0,1% doelstelling in 1999.

25

Welke conclusies worden getrokken uit een eventueel niet (voldoende) stijgen van deze uitgaven richting het behalen van de 0,1%-doelstelling in 1999?

Voor 1996 is f 230 mln begroot voor milieubeleid in ontwikkelingslanden en geschat f 335 mln voor milieugerelateerde uitgaven in de landenprogramma's. De programmering is gericht op het verwezenlijken van de 0,1%-doelstelling in 1999.

Het uitgavenbeleid in deze sfeer zal zo flexibel zijn dat erop mag worden vertrouwd dat de doelstelling ook inderdaad kan worden gehaald.

Artikel 03.45.03 Miliev-programma

26

Welke behandelingsduur wordt nagestreefd en wanneer moet dit worden bereikt?

In 1996.

Artikel 03.46.01 Landenprogramma Azië en Oost-Europa, Azië

27

Wat is de reden voor de additionele schuldverlichting van 30 miljoen voor India?

De additionele schuldverlichting aan India van f 30 mln. vindt zijn verklaring uit het feit dat deze hulpvorm een bijdrage levert aan het beter beheersbaar maken van het tekort op de Indiase rijksbegroting. In de periode 1994–1995 heeft India haar economische aanpassingsbeleid gecontinueerd. Tijdens de vergadering van de consultatieve groep (India Development Forum) op 29 juni 1995 kreeg India wederom brede steun van de donoren voor het aanpassingsbeleid.

Zoals bekend wordt de belangrijkste macro-economische onevenwichtigheid in de Indiase economie gevormd door het tekort op de begroting: er bestaat een grote schuldenlast van rente- en aflossingsverplichtingen op basis van in het verleden door donoren, waaronder Nederland, aangeboden leningen. Deze schuldenlast vormt een belangrijk knelpunt bij het beheersen van het begrotingstekort. Een en ander is eveneens opgebracht in de IOV-landenevaluatie van India.